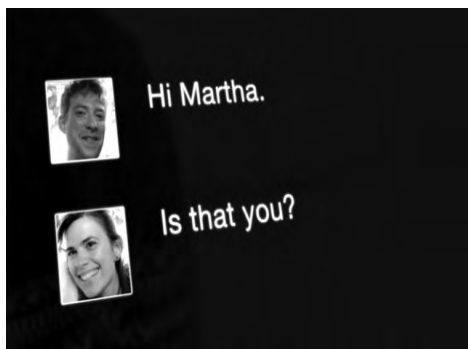

Opgave 1 Chatbots

De aflevering 'Be Right Back' van de tv-serie 'Black Mirror' gaat over Martha en haar vriend Ash. Ash komt om het leven bij een auto-ongeluk. Martha is in diepe rouw en wordt door een vriendin aangemeld voor een app die haar kan helpen haar verdriet te verwerken. In deze app kunnen alle berichten, e-mails en video's van Ash geüpload worden.

Vervolgens wordt een 'bot' gemaakt die de stem en manier van praten van de overleden Ash imiteert. De overeenkomst is groot. Met deze 'Ashbot' kan Martha chatten en bellen. De Ashbot praat en lacht als Ash en zegt dingen op een manier die Ash ook had kunnen zeggen. Martha maakt contact met de Ashbot. Dit is hun eerste telefoongesprek:

tekst 1

Martha: Hallo?
 Ashbot: En, hoe klink ik?
 Martha: Je klinkt net als hij.
 Ashbot: Best wel eng, hè? Ik zeg eng, maar eigenlijk is het totaal geschift dat ik met je kan praten. Ik bedoel: ik heb niet eens een mond.
 Martha: Dat is... Dat is net...
 Ashbot: Net wat?
 Martha: Dat is net iets wat hij zou zeggen.

bron: Black Mirror - Be Right Back - 2013

Om de vraag te beantwoorden of Ash en de Ashbot dezelfde zijn, kun je kijken naar numerieke identiteit en kwalitatieve identiteit.

- 1p 1 Leg uit dat Ash en de Ashbot **niet** numeriek identiek zijn.
- 1p 2 Leg uit dat Ash en de Ashbot **wel** (deels) kwalitatief identiek zijn.

Paul Ricoeur maakt een onderscheid tussen idem-identiteit en ipse-identiteit.

- 2p 3 Leg uit wat het verschil is tussen idem-identiteit en ipse-identiteit. Leg vervolgens uit dat de Ashbot volgens Ricoeur geen persoonlijke identiteit heeft.

Martha brengt steeds meer tijd met de Ashbot door aan de telefoon. Maar Martha verlangt naar meer. Ze schaft een robot aan die gebaseerd is op Ash' uiterlijk en die bestuurd wordt door de Ashbot. Nu heeft ze dus ook een fysieke imitatie van Ash waarmee ze kan praten. Al snel merkt Martha dat deze Ashbot verschilt van de echte Ash.

tekst 2

Het zit 'm in kleine, ongrijpbare dingen: de manier waarop iemand slaapt en eet, de slechte grappen die iemand maakt, iemands onlogische manier van denken, gevormd door een leven aan ervaringen – dat kan niet geïmiteerd worden door een computer.

bron: inverse.com - Black Mirror be right back best episode Netflix - 2016

- In de discussie over lichaam en geest gebruikt Maurice Merleau-Ponty het begrip 'geleefd lichaam'.
- 2p 4 Leg uit dat volgens Merleau-Ponty de menselijke geest **niet** door een computer geïmiteerd zou kunnen worden, met:
- het begrip 'geleefd lichaam' en
 - tekst 2.

Uiteindelijk zorgen de verschillen tussen Ash en de Ashbot ervoor dat Martha van de Ashbot af wil. Martha zegt tegen de Ashbot:

tekst 3

Jij bent jij dan ook niet. Je bent een vage afspiegeling. Je hebt geen geschiedenis.
Je bent wat restjes van dingen die hij deed, maar dat is niet genoeg.

bron: Black Mirror - Be Right Back - 2013

- In tekst 3 neemt Martha een standpunt in over persoonlijke identiteit. Het vraagstuk van persoonlijke identiteit kan op metafysische, epistemologische en ethische wijze benaderd worden.
- 1p 5 Leg uit dat Martha's standpunt past bij een metafysische benadering van persoonlijke identiteit.

- Volgens Martha zijn Ash en de Ashbot niet dezelfde. Derek Parfit zou dit niet helemaal met haar eens zijn.
- 1p 6 Leg dit uit met Parfits psychologisch criterium voor identiteit.

De situatie van Martha en haar Ashbot is verzonnen voor een aflevering in een serie, maar in 2015 deed zich een vergelijkbare situatie in het echt voor. Toen de jonge Russische ondernemer Roman Mazurenko plotseling overleed, verzamelden zijn vrienden alle berichtjes die hij ooit aan zijn vrienden en familie had gestuurd om daarmee een chatbot van Roman te bouwen.

Mensen die Roman goed kenden, vertellen dat deze Romanbot griezelig sterk lijkt op de echte Roman. Een van zijn vrienden zegt:

tekst 4

Een persoon is niet alleen een lichaam, een paar armen en benen, een persoon is veel meer dan dat. Romans leven is als een steen die in het water is gegooid. De rimpels blijven zich verspreiden in elke richting. Mijn vriend heeft eenvoudigweg een nieuwe vorm aangenomen. We zijn nog steeds bezig om Roman te ontmoeten en te leren kennen.

bron: theverge.com - speak, memory - 2016

Technologische ontwikkelingen roepen vragen op over de grenzen van de menselijke geest. De Romanbot is een voorbeeld van zo'n technologische ontwikkeling.

- 2p 7 Leg met een ander voorbeeld uit dat techniek vragen oproept over de grenzen van de menselijke geest.

Beargumenteer vervolgens of jij het eens bent met tekst 4 dat de Romanbot eenvoudigweg een nieuwe vorm van Roman is.

Sommige vrienden van Roman vragen de Romanbot om advies:

tekst 5

Er zijn vragen die ik nooit aan Roman gesteld heb. Maar toen ik de Romanbot om raad vroeg, gaf hij mij echt wijs advies over mijn leven. En dat helpt ook om Roman nog beter te leren kennen dan ik al deed toen hij nog leefde.

bron: theverge.com - speak, memory - 2016

De Romanbot lijkt te worden ervaren als een autonoom mens. Volgens Axel Honneth ben je autonoom als andere mensen je erkennen. Hij onderscheidt drie vormen van erkenning. Een daarvan is liefde.

- 2p 8 Noem de twee andere vormen van erkenning. Beargumenteer vervolgens of de liefde van de Romanbot in tekst 5 echte erkenning aan de vrienden kan geven.

De Romanbot roept morele vragen op over het postuum (na onze dood) gebruik maken van de digitale sporen die we tijdens ons leven achterlaten.

Aan de ene kant kan een bot de nabestaanden helpen bij het verwerken van hun rouw. Aan de andere kant heeft de overledene geen controle meer over de berichten die als basis worden gebruikt voor een dergelijke bot.

In de ethiek wordt een onderscheid gemaakt tussen intrinsieke waarden en instrumentele waarden.

- 1p 9 Beargumenteer met dit onderscheid of het gebruik van postume chatbots volgens jou moreel verantwoord is.